

Српске престонице

Београд

Иако је још 1405. први пут постао српска престоница, Београд је тек у новије време током дужег временског периода задржао улогу главног града. Прва српска престоница био је Рас, чији се остаци налазе у близини Новог Пазара, у Рашкој области. Србија се у време Стефана Немање називала Рашком, а Рас је дуго био престоница Немањића. Касније се центар српске државе померио ка Косову, тако да су цареви Душан и Урош столовали у Призрену, граду на Бистрици у Призренском пољу у Метохији, да би цар Душан – после крунисања за цара – престоницу преместио у Скопље (данашња Македонија). Престоница Лазара и Лазаревића био је Крушевац, а касније – Београд. Тридесетак година уочи пада под Турке престоница Србије је био град Смедерево, који је подигао деспот Ђурађ Бранковић. Престоница кнеза Милоша Обреновића је у периоду од 1818. до 1839. био Крагујевац, центар Шумадије, који је у XIX веку био и културни центар Србије. У њему су осниване прве високе школе, позориште и штампарија. Од проглашења Србије за аутономну кнежевину, 1839. године па до данас, титулу главног града Србије носи Београд.

Престонице Србије

Из Википедије, слободне енциклопедије

Престоница Србије данас је [Београд](#) који је то постао [1841](#). године, када је кнез [Михајло Обреновић](#) (прва влада [1839—1842](#), друга влада [1860—1868](#)) преместио престоницу из [Крагујевца](#). Списак историјских престоница [Србије](#) се налази испод и поређан је по хронолошком редоследу.

Престонице Србије у средњем веку

- [Достиника](#) (?—друга половина [X века](#)) је била најстарија позната престоница Србије и седиште [прве српске државе](#) на Балкану под [Властимировићима](#). Она се помиње на првом месту међу насељеним градовима у крштеној односно балканској Србији, у спису „*О управљању Царством*“ [византијског цара Константина Порфирогенита](#) ([913—959](#)), насталог средином X века. Њен положај, као и остаци, до данас нису утврђени и пронађени, али се сматра да се налазила на простору између данашњег [Пријепоља](#) и [Сјенице](#).
- [Рас](#) (?—крај [XII](#) / почетак [XIII века](#)) је био престоница [српске области](#) која је по њој названа [Рашка](#). Њени [велики жупани](#) су почетком [XII века](#) преузели вођство у [српским](#) нападима на [Византију](#) од [краљевине Зете](#) и из ње се касније развила [српска држава под Немањићима](#). Тачан положај Раса није у потпуности утврђен, али се сматра да је у питању локалитет [Градина](#), недалеко од данашњег [Новог Пазара](#) који је спаљен [1242](#). године. У доба док је Достиника била средиште српске државе, Рас је представљао њену [источну](#) границу.
- [Ниш](#) / [Нишка тврђава](#) ([1183—1191](#)) је био краткотрајна престоница [Стефана Немање](#) (([1166](#)) [1168—1196](#)) у којој се он састао са [Фридрихом Барбаросом](#) (краљ [1152—1190](#), цар [1155—1190](#)).
- Од времена Стефана Немање и почетка ширења Рашке, махом ка [југоистоку](#), Рас губи свој дотадашњи значај. Држава Немањића у то доба нема сталну престоницу, већ се њено седиште налази тамо где и тренутни краљ, обично у неком од двораца ([Пауни](#), [Неродимља](#), [Сврчин](#), [Штимља](#) ([Штимље](#)) и други).
- [Дебrc](#), престоница краља Стефана Драгутина (крај 13. века).
- [Београд](#) / [Београдска тврђава](#) ([1284—1316](#)) је био престоница [државе](#) краља [Драгутина](#) (краљ Србије [1276—1282](#), сремски краљ 1282—1316), након његове абдикације у [Милутинову](#) (1282—1321) корист на сабору у [Дежеви](#) 1282. године. Његов [шурак краљ Угарске Владислав IV Куманац](#) ([1272—1290](#)) му је 1284. године доделио на управу [Мачву са Београдом](#) у који он смешта седиште своје државе које се до тада налазило у његовом двору [Дебrcу](#). Треба имати у виду да се његова држава у историји обично назива [сремском краљевином](#) и врло ретко се назива *Србијом*, пошто се под тим термином обично подразумева краљевина којом је владао његов брат Милутин.

- [Скопље](#) / [Скопска тврђава](#) (1282 — друга половина [XIV века](#)) је постало престоница [краљевине Србије](#) за владавине краља Милутина и од тог доба се у њему налази један од владарских дворова [Немањића](#). Током владавине [Стефана Душана](#) (краљ [1331—1346](#), цар [1346—1355](#)) игра веома битну улогу као престоница [Српског царства](#) у којој је сам Душан [овенчан](#) за [цара Срба и Грка 1346. године](#) и прогласио [свој законик 1349. године](#).
- [Призрен](#) / [Призренска тврђава](#) (средина XIV века — [1371](#)) је био једна од престоница Српског царства у којој је постојао царски дворац. Недалеко од њега је Душан подигао своју [задужбину манастир светих Архангела](#) у склопу [утврђеног Вишеграда](#). Путници из тог доба га називају [царским градом и царском престоницом](#), док се у [народној епској поезији](#) помиње као [српски Цариград](#).
- [Сер](#) / [Серска тврђава](#) (средина XIV века — 1355) је био једна од престоница Српског царства у којој је постојао царски дворац. Његово освајање [1345. године](#) је Душану пружило легитимитет да се на [Божих](#) ([25.12.](#)) исте године на великом сабору прогласи за [цара Срба и Грка](#), а касније је у њему [1354. године](#) допунио свој [законик](#) са још 66 чланова.
- [Ужице](#), престоница [државе Николе Алтомановића](#) (друга половина 14. века).
- [Прилеп](#) / [Прилепска тврђава](#) ([1366—1395](#)) је био престоница [српских краљева](#) из породице [Мрњавчевића](#), прво [Вукашина](#) (1366—1371), а потом и његовог сина [Марка](#) (1371—1395).
- [Крушевац](#) / [Крушевачка тврђава](#) (1371—1405) је био престоница [Моравске Србије](#) током владавине [кнежева](#) из породице [Хребелјановића](#), прво [Лазара](#) (1371—1389), а потом и његовог сина [Стефана](#) (кнез [1389—1402](#), деспот [1402—1427](#)). Први пут се помиње у једној Лазаревој повељи из [1387. године](#), која је издата у [славном граду господства ми Крушевцу](#).
- [Приштина](#), престоница [земље Вука Бранковића](#) (14-15. век).
- Београд / Београдска тврђава (1405—1427) је био престоница [Српске деспотовине](#), током владавине [деспота Стефана](#). Након што је 1402. године од регента византијског цара [Јована \(VII\)](#) (савладар [1376—1379](#), цар [1390](#), регент [1399—1403](#)) добио титулу деспота и од [Жигмунда Луксембуршког](#) (краљ [1387—1437](#), цар [1433—1437](#)) разрушени Београд, он почиње да га обнавља и 1405. године у њега премешта своју престоницу. Током његове владавине, градска површина опасана бедемима се удесетостручила, а сам град је доживео економски и културни процват.
- [Смедерево](#) / [Смедеревска тврђава](#) ([1428—1459](#)) је било престоница деспотовине Србије под [Бранковићима](#). Подигао га је [деспот Ђурађ](#) (1427—1456), прво као свој утврђени [дворац](#) у близини [краљевине Угарске](#), да би га касније проширио и од њега направио праву утврђену престоницу.

Престонице Србије у новом веку

- [Суботица](#), престоница [државе](#) цара [Јована Ненада](#) (владао 1526-1527).
- [Сегедин](#), престоница [државе](#) цара [Јована Ненада](#) (владао 1526-1527).
- [Сланкамен](#), престоница [Сремског војводства Радослава Челника](#) (владао 1527-1530).

- [Небојц](#), престоница Сремског војводства Радослава Челника (владао 1527-1530).
- [Београд](#), престоница хабзбуршке [Краљевине Србије](#) (1718-1739).
- [Топола](#) (1805—1813) је била престоница [устаничке Србије](#) током [Првог српског устанка](#) на чијем се челу налазио [Карађорђе](#) који је и основао градић.
- [Крагујевац](#) (1818—1841) је био прва престоница [кнежевине Србије](#) настале након [Другог српског устанка](#).
- [Београд](#), престоница кнежевине и [краљевине Србије](#) (1841—1915).
- [Сремски Карловци](#), [Земун](#), [Велики Бечкерек](#), [Темишвар](#) - престонице [Српске Војводине](#) (1848-1849).
- [Темишвар](#), престоница [Војводства Србије и Тамишког Баната](#) (1849-1860).
- [Ниш](#) (1915) је био престоница [краљевине Србије](#), након заузећа Београда у [Првом светском рату](#).

Престонице Србије у савременом добу

- [Београд](#)
 - престоница Краљевине Србије (новембар [1918](#)—[1. децембар](#) 1918),
 - престоница окупиране [Недићеве Србије](#) (1941-1944),
 - престоница [СР Србије](#) у саставу [СФР Југославије](#) (1944-1992),
 - престоница [Републике Србије](#) у саставу [СР Југославије](#) / [Србије и Црне Горе](#) (1992-2006),
 - престоница независне [Србије](#) (од 2006).
- [Ужице](#), престоница [Ужичке републике](#) (1941).

Литература

- [Веселиновић, Андрија; Љушић, Радош](#) (2001). *Српске династије*. Нови Сад. ISBN 978-86-83639-01-4.

